

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazard, Cornelius

Antwerpen, 1662

§. III. Het dere stuck vande ketterye der Donatisten Raekende den Doop
Ioannes, en Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

woordicheyt dreg lichaem Christi selve op den
autaer / ende syng epgeng bloedt in de kelt-
ken/ moet verstaen warden oneyghentlyck : dat
het is een hooch-dragende maniere van spreken
wat reden / om dese voorgaende woorden van
Optatus niet te nemen soo sp leggen/ en lypdenz
Wat reden om te gissen ende blindelincx te slaeu
nae syne meyninghe / daer ghy syne woorden/
soo klaer/ ende dypdelyck hebt als moghelyck
is:

Blycht dan / dat dit niet anders en sijn als
ydele upbluchten / om slechte menschen te
pacyen/maer gheensing bestandige redenen/ om
ghesonde verstanden te voldoen : Ende dienvol-
gens blijst ghelyden aen de Donatisten, in de dyg
voorgaende stucken ghelyck.

§. III.

Het derde stuck vande ketterye der
Donatisten Raekende den Doop
Ioannis, en Christi.

Tis seker dat het een alghemeen gheboe-
len is gheweest van bykang allegaer de
Out-vaders dat den Doop Ioannis heel
verscheyden is van de Doep Christi : want om
niet te spreken van andere/wy hebben hier over
de ronde bekentenis van onse Partye selve.

Ten eersten van Daniel Chamierus *de Bapt. lib. 5. Cap. 12. §. 6.*

Daer hy seght : Wy weten dat de Papisten een
groot pretext hebben van de Out vaders, dewelcke by-
kans allegaer hen hier in sijn voorgegaen , dat den doop
Ioannis verscheyden is vande Doop Christi.

Ten tweeden van Ioannes Caluyn in cap 3. Matth Wy
en moeten ons oock segt hy/daer deur niet laten bewe-
ghen,

ghen, dat dese opinie by vele over langhe tijden ghe-weest is, dat den Doop Ioannis, van den onse verscheyden is.

De Donatisten ter contrarsten leerden dat den Doop Ioannis niet verschepden en was van den Doop Christi.

Met de leeringhe van dese ketters komen prez-
tis over een de Nieu-ghereformeerde.

Ten eersten, Ioannes Caluyn lib. 4. Instii. Cap. 15.5.7.
Het is ons seker/seyt hy/ dat de dienst Ioannis/
ende de dienst die daernaer de Apostelen bevolen
wert/gantschelyk een is: Want het en is daer-
om niet een ander Doop / om dat hy van ver-
schepden handen bedient is/maer de wylle het de
selve leere is/ sood wort daer deut bewesen dat
het noch de selve Doop is.

Ten tweeden Daniel Chamierus lib. 5. de Bapt. Cap. 12.
6.7. Alle hadt des waters/seyt hy/ tot penitentie/
ende vergevinghe der sonden/dooz Christum god-
delijck inghestelt synde voor de Christelijcke ghe-
meente / is den Doop Christi; maer den Doop
Ioannis, is fulck een hadt gheweest / ergo den
Doop Ioannis, is den Doop Christi gheweest.

Ten derden: De Professeurs van Leyden in Syopsis
disp. 45. pag. 643. Wy stellen / segghen sp/met de
Ghereformeerde kercken / dat den Doop van
Ioannes begost / indien ghy de substantie aensiet/
den selven is met den Doop / die hande Aposte-
len/dooz den last Christi, gecontinueert is.

Ten vierden: Fredericus Wendelinus libr. 1. Chriſt.
Theol. cap. 22. Thesiſ 8.

Den Doop/ die hande Apostelen daernaer is
bedient gheweest / en was van gheen meerder
kracht/als den Doop van Ioannes.

Ten vijfden, Samuel Veltius in sijn Waerheyts licht
pag. 82 par. 2 Art. 17. Wy segghen/seyt hy / dat den
Doop Ioannis, eude die van Christus in de substan-
tie/en wesen eenderley is.

Ten ſixten, Petrus Cabelau in sijn Catholijcke VVaer-
heyt pag. 764. Daer en kan noch kracht / noch
waer-

waerheyt zhn in de redenen Augustini inden Doop
Joannis niet en is gheweest in substantie het selve
Sacrament met onsen Doop.

Dit is al-te mael soa clae dat het niemande
van Partijt in twijfelaerhertigheyt trachten kan/ veel
min loochenen.

Eben clae is't/dat dit het selve / ende enghen
ghevoelen der Donatisten gheweest is : Want den
H. Augustinus heeft se hier over berispt / ende we-
derlept Lib. 2. contra Petilianum cap. 34. ende 37.

Voor eerst, seght Augustinus : Ghy hebt boven gheseydt,
dat den Doop van Ioannes gheen ander en is als den Doop
Christi.

Dese leeringhe wederleydt Augustinus niet vele
verscheyden redenen / ende Schriften ; onder
andere segdt hy

Ten tweeden : Die van Ephesien ghevraeght zijnde, waer
in syghdoopt waren , hebbden gheantwoorde : In den
Doop Joannis, die niet toebehoort tot den Doop Christi,
ende is gheen deel, noch trap daer van : oft andersins dan
wierdt het water des Doops Christi herhaelt , oft indien
den Doop Christi alsdan door twee waters volbracht
wierdt, soo is hy dan nu min volmaect ; want dat water
nu niet ghegeven wordt . 'twelck door Ioannes ghege-
ven wierdt : Al dit te ghevoelen is godloos , en sacri-
legie.

Ten derden : Nu moeten wy alleenlijck sien , dat den
Doop Joannis een ander is, als den Doop Christi. Alwaer
Augustinus voordert in't langh / ende breedt leert/
dat den Doop Joannis een enckele figure is ghe-
weest vanden Doop Christi, stellende den selven/
neffens 't passeren der Israeliten dooz de roode
zee/Ec.

Ten vierden, segdt hy wederom ; Alsoo is den Doop
Joannis een ander, ende een ander is den Doop Christi.

Ten lesten Dat is clae, dat den Doop Joannis een ander
gheweest is als den Doop Christi.

Wat middel nu voor Partijt, om hier uyt te ghe-
raken ? Laet ons hoozen.

Ydele uyt-vlucht van Partye.

Daniel Chamierus *Lib. 5. de Bapt. cap. 5. §. 6.* seght / dat dit een sake, oft disput is van minder ghe wicht.

Wel hoe ? soo tg dan Augustinus wel dwae ghe weest / dat hy soo veel mochte ghedaen heeft om die selve leeringhe te wederlegghen in de Donatisten: Derhalven moet hy vermeelijck / oft seer onwetende ghe weest zyn in de Schrifturen / de wylle hy dese leeringhe noemt / een goddeloos ende heyligh-schendiche leere , is dit een teecken / dat dese opinie ten tijde Augustini ghehouden wierdt voor een sake van minder ghe wicht ?

Tweede uytvlucht.

Jannes Calvijn *Lib. 4. Instit. cap. 16. §. 7.* seght / Men moet die scherpsinnigheydt Augustini niet toelaten, daer ly seyd, dat de sonden in den Doop Joannis wierden op hope vergheven, maer dat sy in den Doop Christi waerachtelijck worden vergheven.

Epilebe / wat gh' al seght ; wat sult ghpl. noch al maken vande Oudt-vaders / als sy u l. mer de oude Kercke reghel-recht teghen gaen? Epiphanius, soo wy boven ghehoort hebben (als hy u soo teghen gaet / dat mer niet op kan segghen) tg supersticius ; Hieronymus tg te bitter ende te vehement; Chrysostomus, ende Nyssenus sprekken alsdan op sijn Orateurs ; Optatus Milevitanus maeckt de saken te groot dooor de figuren der reden-konste ; Augustinus tg kettersch ; nu ten lasten komt het op een scherpsinnigheydt upp ; hy heeft wat te hoogh ghespeculeert in dese materie / tg't niet waer? Wel aen : wat seght ghp dan van bykans allegaerde andere Oudt-vaders, de welche (soo Charius hoeven bekent) leeren / dat den Doop Joannis gantschelyck verschepden tg vanden Doop Christi;

oock

Vande Ketterijen der Donatisten. 359
doch kom de selve reden / hebben die oock allegaert
te hoogh ghespeculeert :

Derde uytvlucht.

Niemand en moet daerom beroert zijn , seght *Ioann-*
nes Calvijn, dat de oude Leeraers arbeyden , om een
ondericheydt te maecken tusschen *Ioannem* , ende d'Apô-
stelen,aengaende den doop, want wy en moeten haer ghe-
voelen loo groot niet achten , dat wy souden daer door
de vastigheydt vande Schrifture verswacken

Wat seght ghy daer van Chamiere ? Ick / segdt
hy / Weet wel/dat hykang allegaer de Oudi-ba-
ders / teghen ons leeren / dat den Doop Joannis
verschepden was vanden Doop Christi : Maer wy
meynen dat het gheene quade vrybeydt en is, in eene sake
van minder ghewicht , de personen van kant gheslecht
hebbende, liever de redenen te volghen.

Ick dacht wel dat het op't verwerpen / ende
van kant stellen der H.H. Oudi-baderen/ende van
d'oude Rechtsinnighe Kercke moest uptkomen/
Want andersing en wasser gheen middel booz
Partijc om hier opt te gheraken. *Calvijn* seght/ dat
hy liever Schrifture heeft te volghen/en *Chamierus* de
redenen, als't ghevoelen van d'Oudi-baders: Iae?
is dat moghelyck ? Ick heb alrydt ghemicpnt/
dat Augustinus namelhelyck / de ghetrouwste ghetuyghe
van d'oudtheydt was , ende dat hy soo scherpsinnigh
was(Want ick hadde dit ghelesen in den boeck van
Calvijn) wie soude nu opt ghedacht hebbien / dat
dese man noch Schrifture en verstant/noch reden
ghebzupckte ? Wie soude opt ghedacht hebbien/
dat bykas allegaer de Oudi-baders bottericken zijn
gheweest in de Schrifture / ende mannen sonder
reden/ten opsicthe van *Calvijn*, *Chamierus*, ende ha-
te adherenten ? Nu sie ick wel/ dat Partijc niet al-
leen een verkeerde leere heeft ghebzacht inde we-
reldt; maer oock/dat sy de wereldt selve van on-
der tot boven ghekeert / ende daer van een ver-
keerde wereldt ghemaeckt heeft.

Z 4

ICK

Schijnt dit niet den H Augustinus Lib. 3. contra
Parmen cap. 2. daer hij schijnt beroept op d'autho-
riteit van Cyprianus, ende vraghe niet hem: Als die
groote mannen, ende Bischoopen, met vryheidt gheleert
hebben, dat den Doop Joannis verschepden was
vanden Doop Christi, ende dat ghestelt hebben in hare
schriften, die tot de nekomeninghen moesten comen,
was het alsdan de rechtsinnige Kercke Christi, oft niet?
was het de Kercke Christi? hoe zijn dan Cyprianus, ende
bij kans alle d' Oud-vaders, sou verre afgheweken in
hare leere? was het de Kercke Christi niet? hoe kong
ghylieden nu roemen, dat ghy d' eenighe Kercke hebt,
indien in die tijden heeft laten te zijn? tot hier toe
Augustinus: maer ik geloobe dat dit lyderom
sal wesen een scrupulnighedt van Augustinus.

HET VI. CAPITTEL.

De Ketterije vanden Apostaet

I V L I A N V S.

anno 337.

§. I.

Rakende het eeren, ende maecken
des Cruys.

DEn H Cyrilus Alexandrinus Lib. 6. in Julianum,
eght dat den Apostaet Julianus met de Es-
holijcken t'synen thide plocht te spotten/
seghende: O ellendige menschen! ghy aenbidt het
houdt des cruyſ, ende ghy drukt de beelden daer van
op uwe voorhoofden, ende schildert die voor uwe
huysen.

Hier